

AN ARMEÑO-AMERICAN
Weekly Journal
of
Politics and Literature,
Published
by
P. M. AYVAD,
Editor and Proprietor,
72 University Place, New York.

THE ARARAT.

TO ADVERTISERS.

This paper has an extensive circulation among the Armenians throughout the United States and the principal cities of the world. It is an excellent medium for domestic and international advertisements, securing the very best results. Rates of advertising will be found on the fourth page.

— ՄԵՐ ՍԿԶԱՐՈՒՆԻՔԸ ԱՂԳԻՆ ՍԿԶԱՐՈՒՆԻՔՆ Է, ՄԵՐ ՔՈՂԱՔԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՇԽԱՐՀԻ ՔՈՂԱՔԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆԸ — ԱՐԱՐԱՏ, Սեպտեմբեր 30, 1876.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ Ի ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ
ESTABLISHED AT CONSTANTINOPLE 1869.

ՆՐՈՒ ԵՐԱՅԻՆ, ՀԻՆԳՇԱՐՔԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 10, 1891.
NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 10, 1891.

ՆՐՈՒ ՀԱՍՏԱՐ Ա. ԹԻԻ 23.
NEW VOLUME I. NO. 23.

Entered at the Post Office at New York as Second Class Mail Matter.

SUBSCRIPTION RATES.

For United States, Canada and Mexico,
One year \$2.00
Six months 1.00

For all other countries,
One year 12s.
Six months 6s.

Remittances should be made by P. O. Money orders, Postal Notes, Express Money Orders, Checks, Drafts, or in a Registered Letter.

Address all communications to Publisher of the ARARAT, 72 University Place, New York City.

NOTICE.

Subscriptions for this paper are received at

Brentanno's, No. 5 Union Square, New York City, and at

F. A. Easton's, No. 3 P. O. Block, Worcester, Mass.

Single copies for sale, Five Cents.

Article 61 of the Berlin Treaty.

"The Sublime Porte undertakes to carry out, without further delay, the improvements and reforms demanded by local requirements in the provinces inhabited by the Armenians, and to guarantee their security against the Circassians and Kurds. It will periodically make known the steps taken to this effect to the Powers, who superintend their application."

Who Holds the Pennant?

Recent accounts of the rebellion in China show that great atrocities have been committed upon Christian missionaries and their converts.

Chinese rebels are liable to do any thing, and everything, and their fanaticism makes them irresponsible for their actions. Infidels, as a rule, take much pride in cutting Christians when they have a chance to do so. But of the two, the Turk still holds the pennant with pride. Fifteen thousand in a day is his best record, and there is no one to beat it, unless he beats it himself.

A Chance for Hypocrites.

At this time Constantinople papers are over busy announcing imperial gifts of decorations to almost everybody. Turkish decorations have always been very cheap, but never were known to be given away by the gross. All you have to do is to salam the Sultan or his best man, tell him that he looks more beautiful than yesterday, or something to that effect, and you become the owner of a metal "shingle," if you care for it.

But, if you have a serious grievance to tell, or some injustice is done to you by his agents, you must never speak of it, lest you will be banished as a conspirator and revolutionist.

So goes the world or Turkey at least.

The Armenians of Russia are everywhere organizing concerts, theatrical entertainments, or balls, for the benefit of the Russian populations, decimated by famine, and sending them considerable sums of money. They remember, very opportunely, that charity is one of the characteristics of our race.

Russia at Pamir.

The Russian Governor-General of Turkestan has issued the following order of the day: "In the summer of this year detachments of the Second, Fourth, Fifteenth, Eighteenth, and Twentieth Rifle Battalions of the Second Turkestan Regiment and of the Orenburg Regiment of Cossacks were sent, under the command of Col. Yanoff, to the Pamir plateau. From the reports of the commander of the troops of the Ferghana territory, it is proved that the rifle detachment of the Orenburg Cossacks covered in two months more than 1,800 versts, and traversed immense glaciers and mountain ranges high over the snow line. The infantry rifle detachment performed bravely the difficult march from Lake Taschikul to Marghilan. The whole force returned in excellent health and condition. As I ascribe this result to the energy and experience of the commander, Col. Yanoff, and his subalterns, I hereby express to them my cordial thanks. I specially thank the officer of the Orenburg Cossacks, Kargin, for his courageous carrying out of my commands. To the men belonging to the command of Col. Yanoff I have presented—to the Uriadniki and non-commissioned officers—three rubles each, and to the privates three rubles. To the men who reached Lake Taschikul I have presented—to the non-commissioned officers five, to the others two rubles." This document effectually settles the question whether the expedition referred to was scientific or military. The *Novoye Vremya* thinks that England is making too much fuss about the Pamir, and adds that the Russian frontier will be pushed forward to the Hindu Kush.

Exploring the Black Sea.

The expedition which the Russian Government fitted out early in the summer to explore the Black Sea, was very successful in its labors. It has achieved results which may be of the greatest importance to the nautical and geological science. The whole expedition was divided into three distinct departments, the meteorologic and physical, the chemical, and the biological. The first was to make observations on the changes in the air in so far as they affected the surface of the Black Sea in relation to the quality of the waters in various parts. The chemical department was to examine the constituent elements of the waters, and the biological department was to investigate the nature of the living beings in the various parts of the sea. The full report of the work of the expedition was submitted to the Imperial Geographical Society of St. Petersburg, and will be published soon after it is read and approved by the society. From the preliminary reports of the heads of the expedition, it appears that the Black Sea is deeper in its eastern than in the western part. The deepest places are between the coasts of Asia Minor and the Crimea. In one place the explorers have found a depth of 1,240 sazhen. Samples of the waters at various depths and of different localities, as well as samples of the soil at the bottom of the sea, and ichthological specimens, were brought to St. Petersburg and submitted to the Society.

A celebrated Armenian musical artist, Mr. Kara-Mourza, intends to visit with his company Russia, Austria, Germany, France, and America, in order to give concerts of Oriental music. The company comprises 15 lady singers and 40 gentlemen, dressed in Armenian and Circassian costumes.

CABLE INTELLIGENCE

RUSSIA'S NAVY.

ST. PETERSBURG, Dec. 3, 1891.—A census of the vessels comprising the Russian navy has just been issued. It shows that the naval forces of the Czar consist of 36 vessels of the first rate, 48 of the second rate, 88 of the third rate, and 20 of the fourth rate—a total of 192 vessels of all kinds. Most of the 20 fourth class vessels are stationed in the Baltic. The census also shows that the navy is manned by 30,500 seamen and marines.

The English navy at the beginning of the present year showed over 58,000 men in active service, more than double the Russian service. She had 62 armored vessels, 29 protected and 282 unprotected, making in all 373 vessels. England estimates that by 1894 she will have 77 armored ships, 88 protected and 336 unprotected, a total of 501. With that fleet she still expects to rule the waves.

Poland's Lament.

ST. PETERSBURG, Dec. 4.—Next year will be kept as a year of the deepest mourning throughout Poland, in memory of the loss of her independence. July 17, 1892, will be the hundredth anniversary of the splendid fight of Kosciuszko at Dutierka, which was the one great and noble event of a year of wavering, weakness, treachery and utter submission, and the last year that held any real hope for the Poles. The disasters of 1792 were never redressed, the wild dash of despair two years later only making the humiliation and division of the nation more rapid and complete. All the women of Poland, from duchess to peasant, will wear nothing but black all the year, and the large firms who deal in gown and dress materials, millinery and jewelry, are ordering everything black in preparation for this universal demand.

RUSSIAN INTRIGUE IN BULGARIA.

VIENNA, Dec. 7.—A sensation has been caused at Sofia by the discovery that Baron de Taube, the Russian military attaché at Bucharest, and who is a lieutenant colonel in the Russian Army, has offered 30,000 francs to a high Bulgarian official for a draft of the scheme for mobilizing the Bulgarian Army.

The Greek Patriarch.

The Patriarchal chair of the Greek Church in Constantinople, made vacant by the resignation of the former Patriarch, has now a new incumbent. According to the canonical laws, the election ought to have been completed within forty days, but the passions of the contending parties suffered two months to pass by before a result was reached. In the end, both of the candidates who seemed to have the best prospects have been defeated. These were Germanos, Bishop of Heraclea, and the ex-Patriarch Joachim III, who hoped for a "vindication" in his quarrel with the Turkish Government, and now lives on Mt. Athos. A comparatively unknown man, Neophytos, Archbishop of Nicopolis, has been elevated to the highest seat of honor and power in the Greek Church. The famous scholar and discoverer and editor of the "Teaching of the Twelve Apostles," Archbishop of Bryennios, of Nicomedia, received only two votes.

The Turkish Government and American Missions.

The danger threatening the Missions in Turkey, owing to the desire of the Turkish Government to check moral and intellectual progress among its Christian subjects, is more pressing than at first appeared. Several recent events ought to arouse the supporters of missions to this danger.

1. The causeless arrest of Mr. Richardson, of Erzurum, has already been reported. He was arrested by the Turkish Governor of Toprakkale in July, was kept two days in close confinement, and then sent on under guard to Erzurum, the guards being instructed to prevent him from speaking to any Christian on the way. At Erzurum he was released; but his American passport and Turkish travelling permits were taken from him in order to prevent him from leaving the city. Since that time he has been a virtual prisoner within the walls of Erzurum. The Governor, who has known Mr. Richardson personally for two years or more, not only did not disavow the illegal act of his subordinate, but actually took possession of all of Mr. Richardson's private memoranda, letters, etc., and had them translated, in hopes to find in them something which might be held to justify the arrest. After seventeen days' diligent but vain search, he condescended to return them to Mr. Richardson. On the 29th of September Mr. Richardson's associate was reported sick at an Armenian village three days' journey away, and in danger because of the lack of proper medicines and food. His distracted wife prepared to go to him, but she could only do so through that wild country under the escort of Mr. Richardson. He represented the case to the Governor-General of Erzurum beseeching permission to go to that one place for the sake of the life of his associate. But the brutal Pasha absolutely refused to allow him to leave the city, although freedom to travel on legitimate business is guaranteed to Americans in Turkey by the treaties.

2. Mr. Crawford, of Brusa, was arrested at Erdek, on the Sea of Marmora, October 9th. His passports were in order, and not the slightest reason was assigned before or since for the arrest, except that the Turkish Governor preferred that he should not travel. He was kept in close confinement at the Government House for three days and prevented from communicating with friends, who were thus left in ignorance of the arrest. Happily a native friend in a neighboring town chanced to hear the facts, and on his own responsibility telegraphed to the missionaries in Brusa. On the demand of the United States Charge d' Affaires, Mr. MacNutt, the Porte ordered the release of Mr. Crawford. But neither in this case nor in that of Mr. Richardson has the Porte taken any steps to disavow the illegal action of its officers. There is, therefore, nothing to prevent any Governor anywhere in Turkey from arresting any missionary in order to prevent his visiting the churches in his field.

3. The American Mission in Turkey does a large book publishing business, and has its sales depots all over the country. During the whole time of its existence the Mission has taken pains to observe the laws of the country designed to prevent free publication of books, and all of the books which it publishes are officially authorized for publication. They are American property, as fully entitled to protection from confiscation as the New England rum

which for so long a time was the only other product known in Turkey. The Turkish Government has confiscated about a thousand volumes of church hymn books and Bible dictionaries belonging to the American Mission. During two years it has refused to give up the books, on pretense of desire to study their contents, and this, although admitting that the books were read by the censors and authorized before publication. A thousand volumes is a small matter, but the confiscation, in violation of law, fixes the precedent for the treatment of other property of Americans.

4. In the month of October the Sublime Porte issued an order, not yet executed, but communicated to the Legation, with a request for its execution, prohibiting missionaries from holding public worship or conducting schools in dwelling houses. From the beginning the missionaries have been permitted, and even encouraged (in former reigns), to hold public worship and to establish schools in houses which they have hired or purchased for mission purposes. Since the Government has already provided against the undue increase of special church and school buildings by a system that permits any single citizen of influence to blackmail the application for permission to build them, and by making the granting of applications to build impossible under the most favorable circumstances in less time than two or three years of leisurely consideration, an order to close private houses to worship and schools is equivalent to an order closing the larger part of the missionary schools and preaching places. There is no doubt but this is what is intended. The interests of the Mohammedan part of the population are held to be imperilled by the stimulus given to the intellectual life of the Christians by these missionary institutions.

In the arrest of Mr. Richardson and Mr. Crawford there is a direct violation of the clause of the treaties which makes the persons of Americans inviolable, and there is equally clear violation of the clause of the treaties by which Turkey is bound to permit Americans to travel freely on their legitimate business in all parts of the empire.

In the confiscation of the books there is violation of all principles of just dealing as well as violation of the treaty pledge that the property of Americans in Turkey shall be exempt from confiscation without form of law.

In the effort to close the houses of missionaries to the use for preaching and for schools, there is an attempt at this late day to treat the calling of the missionary as an illegal calling. From the most ancient times houses belonging to men and women who are devoted to a religious life and to works of religious benevolence, have been recognized by Turkey as proper and legitimate establishments. They are mentioned in many of the laws and treaties, and when referred to, the fact is taken for granted that they include places of public worship and for schools within their walls. The conducting of religious exercises and of schools for the people has always been recognized by the Turks as an inseparable work of those devoted to religious lives. By all law as well as by all usage the missionary is entitled to preach in his own house, receiving all who choose to come to him. To deny this is to make the missionary an outlaw, who may not enjoy the treaty right of exercising his calling in Turkey.

Now, in these cases of violation of the rights of American missionaries in Turkey, two courses are open to the United States Government. It may remonstrate platonically, and leave the doing of justice in these cases to the sense of

"equity" of the Ministers at the Porte; hoping that the Turks will not often arrest missionaries, will graciously permit the Mission to sell its remaining books, and will not really prevent missionaries from exercising their legitimate profession as preachers and teachers. This is undoubtedly the course which the Turkish Government expects affairs to take.

In contrast to this the United States may insist on the vindicating of the treaties. It may demand the disavowal of the acts of the Governor-General of Erzurum toward Mr. Richardson, and an apology for the disregard of the treaties by the Porte itself in its failure to bring the Governor to book already. It may demand the same satisfaction for the imprisonment of Mr. Crawford. It may demand the instant surrender of the American property confiscated, leaving any question which the Turks may wish to raise about the doctrinal tendencies of the hymn books for negotiation in a proper and legal way; and it may declare that the missionary's calling is recognized now, as in the past, as one of the professions in which Americans may engage in Turkey, with all that it implies of freedom to receive and teach and worship in mission houses, and to travel over the country in visits to the churches or to others who desire to receive him.

The second of these two courses seems simple enough, but to decide to adopt it may be a very grave matter. The present Turkish policy is unpromising hostility to intellectual growth among the Christian subjects of Turkey, save as it can be controlled by Mohammedan narrowness. Turks will not readily abandon the policy of repression. If the United States wishes to uphold the rights of Americans under treaties which the Turkish officials are determined to set aside, it must possess conviction, determination, and preparation to proceed to any length. Measures other than diplomatic will not be necessary to secure the righting of these wrongs in a way which will impress the Ministers of the Porte with the need of refraining in future from similar outrages; but the willingness to use any measures in defense of the treaties must be evident, or diplomacy will fail. —The Independent.

Plagiarism in Afghanistan.

An interesting episode is reported to the European papers from Afghanistan. A high official, Mirza Ahmed Jan, was charged with having appropriated some public funds to private purposes. In the course of the investigation it was discovered that the official in question had also been engaged in literary work, and had been indulging in plagiarizing quite extensively. The Amir of Afghanistan, in pronouncing his judgment, said: "I will not punish you for having appropriated public funds, for this charge has not been proved against you, but you have pillaged the sacred poets, Hafiz and Saadi, I cannot let pass by." As a punishment he caused the culprit's tongue to be pierced with needles.

The Emir of Bokhara.

A novelty in the line of royal visits is the presence in St. Petersburg of the Emir of Bokhara, Abdul Ahad Khan. It is the first time that a ruler of the ultra-Mohammedan Bokhara has ventured to appear in a Christian capital. Abdul Ahad Khan, twenty-seven years old, is the son of Amir Muzaffar Eddin, who died in 1865, and the grandson of the fanatical Nasrullah, who died in 1849. During the rule of the last mentioned tyrant, it was death for a Christian to enter his realm, and in the year 1842 the Emir caused an official delegation, sent by Queen Victoria, to be publicly beheaded in the marketplace of Bokhara. In his last will and testament he made it the most sacred duty of his successors to use fire and sword in the extermination of the Christians. Abdul Ahad Khan, however, in his youth, had European instructors, and has introduced European customs and ceremonies at his court. In the capital, Bokhara, which is a station on the great Trans-Caspian Railroad, there is now a European quarter. A nephew of the Emir a few years ago became a convert to Christianity.

BEATTY'S

CELEBRATED
ORGANS AND PIANOS.
For Catalogues, address,
Daniel F. Beatty, Washington, N. J.

ԱՐԱՐԱՏ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

«Իրատարակուի» Հինգ շաբաթի օրեր:

Նախագիտելու համար:

Փոխգործակալ ՄԱՍԹՆՈՒՄ ԱՅՆԱՆՆԵՐ:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ:

Բաժնի տարեկան ազատ:

Միացեալ Նահանգաց համար:

Մէկ տարեկան 2 տարեկան 4 տարեկան

Օտար երկրներու համար:

Մէկ տարեկան 12 շաբաթ 6

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

ՎԵՐՏՈՒՐ ՆԱԶԱՆՁ ԵՒ ԼԵՐ
ԵՐԱՆՈՒԹՅԱՆ:

Չկայ մարդ մը, որ իւր անձին երջանկութեան շնորհաբեր: Եթէ աշխարհի մէջ կան մարդիկ, որք շատ անգամ կամովին թողով երջանկութեան ճանապարհը: Կը դիմեն յանդուգն թշուառութեան, այդ մարդիկ մտային հիւանդութենէ մը մղուած կը գլորին, զի առողջ միտքն է միայն մարդու ճշմարիտ առաջնորդը, առաջնորդն ի բարին, յօգտակարն, յուզիլն, ի գիտութիւն ճշմարտութեան, ի մի բան: Ի կատարելութիւն, ըստ անհուն իմաստի: «Երբեք զուրկ կատարեալը, որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է»: Երբ անձի մը համար այս պայտէն է, այսպէս է և ազգերու համար: Ազգեր շուտով կը գլորին, գիւրաւ կը փրձանան, եթէ չեն առաջնորդ ուրիշ այնպիսիներէ, որոց մտային կարողութիւնն իսկապէս հաւասար է սրտի ազնուութեան: Ինչպէս մարդու մը միայն առողջ միտք ունենալը բաւական չէ գտնելու և վստիքով համար երջանկութիւնը, այլ այդ երջանկութիւնը պահպանելու և եւս քան զեւս ի ծայր երջանկութեան հասնելու համար սրտի ազնուութեան պէտք ունի, այսպէս և ազգեր ոչ թէ միայն պէտք է առաջնորդ ունի իմաստութեան լուսով այլ և բարոյական կենաց այն ամէն պայմաններով, որովք միայն կարելի է հասնիլ երջանկութեան:

Բովանդակ Ս. Գիրքն և առաւել եւս Ս. Աւետարանն ուրիշ բան չեն վարդապետեր, եթէ ոչ փրկութիւնն մարդոյ: Ի՞նչ բան է. — «Ի մեզայ»: Վասն է՞ր. — Երջանկութեան մը համար, զոր բովանդակ մարդկութիւնն ի սկզբանէ անտի կը բազմայ գտնուի և վայելի, ոչ թէ միայն այս աշխարհ և ազգացոր զայն վայելի գեղեցիկ անդին, ի հանդերձութեան: Հրէայք ուրիշ բանէ մը չեն զանազանաց, եթէ ոչ «Ձի կտորեցին» զամբարանէ և զառաքեալը: Հըրեայք այս բանն ըրին, և քանի բանի անգամ գուն գործեցին թօթափէ թշուառութեան անտանելի լուծը, սակայն չի յաջողեցան, զի չըմբռնեցին բնաւ այն ահաւոր խօսքին բուն իմաստը, զոր բերանն լսաւ զժողովուրդը ի իւր ամեն տեղանքին: Եւ արտասանած էր, թէ «Ամենայն ուր գործէ զմեզ, ծառայ է մեզայ»: Նման Հրէից կործանեցան այն բոլոր ազգեր, որք թէեւ ի հնումն փայլեցան և բարձր ի գլուխ գոռուեցան, այլ սակայն, «Անցին կեանքի նոցա իրեն զմեզ»: Փառք, հարգանք իւր, մեծութիւն և աշխարհային բոլոր պերճութիւնը ծախի պէտանցին գնացին. երբ «մեզը» կամ արդի բառաբանով ըսենք, «անբարոյականութիւն», իւր բոլոր ընդարձակութեամբ հասաւ և ապականեց այդ ազգերու սիրտը և խանգարեց միտքը:

Բայց որովհետեւ «մեզ» բառն ընդարձակ նշանակութիւն ունի, ուստի հետաքրքիր է ամէն ոք իմանալ թէ ո՞ր մեզն է որ ազգերու թշուառութեան և խեղճութեան զլուստեցումը: ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ընդհանրապէս անձնութիւն, որք լիզու և քրիչ ունեցած են: Հալածուած են այն, մարդաբէք, օրէնսդիր իմաստուն և բոլոր այն մեծ մարդիկ, որք արդարութեան քարոզ, բարոյականութեան տիրար հանդիսացած են: Հալածուած են այնպիսի բերաններէ, որք յանուն կեղծաւորութեան և շողորթութեան, երկրաբար օրէնսբարոյութեան և ցածրեղ շահագրգռութեան խօսած և համբաւած են առեւտրողութեան, թէ նորա «կերող և արքայող են, հայհոյի են օրինակ, մասնիչ և դաւաճան ազգի և հայրենեաց»: Հէ՛ք ժողովուրդ, որ խաբուելով այդպիսիներէ աղաղակած է արդէն: «Ի խա՛չ ուրեմն, ի խա՛չ»: Առանց գիտնալու թէ այդ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ԱՐԱՐԱՏ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՍՆ 1892 ՏԱՐԻՈՑ

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

Եւ կրնան յայտնել փոխանորդագրութեան:

Բաժնետիրացիներէ կանխիկ վճարելու:

